

diensten te doen hebben. Met het oog op een nieuw politiebeleid onderging enkele aanvullingen. De gids bevat alle nuttige adressen en referenties van de gemeentepolitie, de rijkswacht, de gerechtelijke politie, het NICC, de APSD, Internationale politieorganisaties en buitenlandse verbindingsofficieren, gerechtshoven en parketten, politierechtbanken en -parketten, gevangenis, provinciebesturen en andere nuttige organen. Hij is tweetalig opgebouwd en bevat een handig naamregister. De gids bevat circa 590 pagina's, kost 1.950,- fr.

(30% korting indien men zich abonneert) en is te bestellen bij Maklu Besteldienst, Somersstraat 13/15, te 2018 Antwerpen.

Paul PONSAERS
Docent Vakgroep Strafrecht &
Criminologie, UG

Deskundigenonderzoek

Geuranalyse: de politiehond als expert

De laatste tijd gaan er stemmen op om daders te identificeren aan de hand van geuren. Daarbij wordt uitgegaan van een techniek die werd ontwikkeld in het Hongaarse Instituut voor de training van politiehonden, gelegen aan de rand van Budapest. Als deelnemer aan het congres 'Criminal Justice systems facing the challenge of organized crime' (Association de droit pénal, Budapest, 5-12 september 1999) kreeg ik de kans de getrainde honden van de Hongaarse politie aan het werk te zien. Net als bij de DNA-analyse bestaat de geuranalyse uit een vergelijking van een staal aangetroffen op de plaats van het misdrijf met een staal afgeleverd door de verdachte. Reeds lang hebben speurders ontdekt dat het menselijk lichaam een specifieke geur verspreidt en dat mensen constant dode lichaamscellen verliezen. Zelfs een kortstondige aanwezigheid van de verdachte op een bepaalde plaats laat sporen van 'ruikend' celmateriaal achter. Dankzij het reukorgaan van honden, dat vele malen sterker is dan dat van de mens, kan de politie deze geursporen gebruiken om daders te identificeren of om een alibi van de verdachte te controleren.

De eerste stap van de geuranalyse is het zorgvuldig verzamelen van geursporen op de plaats van het misdrijf. Om geuren op te nemen beschikt de Hongaarse politie over sterk absorberende doeken, die gedurende 30 minuten op een bij

voorkeur vlakke plaats worden gedrukt. Na deze 'inprint-fase' worden de doeken gewikkeld in een aluminiumfolie en bewaard in een glazen bokaal. De tweede stap bestaat in de afname van een geurstaal van de verdachte. Deze afname levert minder problemen op dan de afgifte van DNA-materiaal, omdat de actieve medewerking van de verdachte meestal niet vereist is. Voor de afgenomen sporen volstaat meestal een stuk uit de kleding van de verdachte. Deze staal wordt bewaard in een glazen bokaal zonder spore, die de politiehond dan snel moet kunnen aanwijzen. De techniek van de geuranalyse doet denken aan de inzet

van politiehonden om ontsnapte gevangenen op te sporen. Het verschil is dat de honden die achter een gevangene rennen eerst een kledingstuk hebben geroken en op zoek gaan naar vers aangetroffen sporen, terwijl bij geuranalyse de honden een op voorhand ongekende persoon moeten identificeren aan de hand van een geringe hoeveelheid aangetroffen sporen. De bokaal met geur van de verdachte wordt geplaatst naast vier andere bokaalen, waarin geuren van andere personen zijn opgeslagen. De geuranalyse zoals ontwikkeld door de Hongaarse politieschool duurt meestal slechts een kwartier. Een professioneel begeleider laat de hond de geur opsnuiven van het aangetroffen staal en wijst naar de rij van vijf bokalen met afgenomen geurstalen. De hond is erop getraind te gaan liggen naast de bokaal waarin zich de geur bevindt die overeenstemt met de geur van de aangetroffen sporen. Deze identificatie is echter slechts betrouwbaar als de hond vijf maal gaat liggen naast dezelfde bokaal, die in de rij van vijf telkens een andere plaats krijgt. De geuranalyse eindigt met een nieuwe opstelling van vijf bokalen, waarin deze maal de bokaal met de geur van de verdachte niet voorkomt. Als de hond nerveus rond de bokalen rent en luid blaft wordt de geuranalyse als succesvol beschouwd. Als beloning krijgt de hond dan een stuk vlees of een speeltuig (bv. tennisbal) toegeworpen.

Op het eerst gezicht biedt de geuranalyse meer voordelen dan de DNA-analyse. Experten hebben doorgaans veel tijd nodig om een DNA-profiel op te maken en om DNA-patronen met elkaar te vergelijken, terwijl honden vaak reeds na enkele seconden de band kunnen leggen tussen twee stalen van celmateriaal. Om geuren te identificeren zijn tevens geen dure laboratoria nodig. De enige investering is de opleiding van de politiehond, die meestal reeds na enkele maanden de techniek van de geuranalyse onder de knie heeft.

Ten slotte moet het parket geen onderzoeksrechter inschakelen wanneer de verdachte weigert een geurstaal af te leveren. In dit geval kan de politie in beslag genomen kledij of spullen uit de auto van de verdachte gebruiken als vergelijkingspunt.

De vraag rijst evenwel of de geuranalyse tot betere resultaten leidt dan de DNA-analyse. Het zwakke punt in de geuranalyse is de kwaliteit van de aangetroffen sporen. Door regen en wind blijven de dode lichaamscellen meestal niet lang vastgekleefd aan de plaats van het misdrijf. Deze sporen kunnen bovendien vermengd raken met celmateriaal van personen die toevallig in de buurt van die plaats rondhingen. DNA-sporen aangetroffen in bloed, wangslimvlies of sperma van de dader blijven meestal beter bewaard op de plaats van het misdrijf. Het is daarom niet steeds zeker of de geursporen aangetroffen op de plaats van het misdrijf enkel bestaan uit celmateriaal van de dader. Verder bestaat er geen mathematische zekerheid dat elke persoon een specifieke geur verspreidt. De stelling dat geuren persoonsgebonden zijn berust volledig op een observatie van honden, die zichtbaar in staat zijn mensen aan de hand van reuksporen te herkennen. Hoe sterk het reukvermogen van honden is, kan moeilijk door mensen worden ingeschat. Vast staat evenwel dat zelfs het reukorgaan van honden grenzen kent. De vraag rijst daarom of honden steeds in staat zijn geuren van verschillende personen te onderscheiden.

Een ander probleem is het contradictoir karakter van de geuranalyse. Van de verdachte kan moeilijk verwacht worden een eigen hond in te zetten om na te gaan of de aangetroffen sporen en de afgenomen geurdeeltjes met elkaar overeenstemmen. Enkel intensief getrainde honden zijn in staat deze opdracht te verrichten. Men kan zich afvragen of de verdachte wel voldoende gewaagd is tegen een eventuele manipulatie van gegevens of tegen een onzorgvuldige inventarisatie van sporen. DNA-gegevens zijn overigens beter in kaart te brengen dan vluchtige reuksporen, die maximaal enkele jaren 'houdbaar' zijn. Een DNA-print ziet eruit als een streepjescode die kan worden vergeleken met andere DNA-structuren. De technisch raadsman van de verdachte kan zich bijgevolg een eigen beeld vormen van de kwaliteit van de expertise. De geur afkomstig van celmateriaal kan voorlopig niet via technische apparatuur in beeld worden gebracht. Alles hangt bijgevolg af van het herkenningvermogen van de politiehond. Het is daarom riskant de DNA-analy-

se om louter budgettaire redenen te vervangen door de geuranalyse.

Bart DE SMET

Recht en Geestelijke Gezondheidszorg

1. Gerechtelijke psychiatrie en psychologie

1.1. REEKS GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN RECHT

Bij de uitgever Garant is een publicatie over de gedwongen opname in de psychiatrie in voorbereiding, alsook een andere publicatie over daderhulp ten aanzien van seksuele delinquenten. Het zijn respectievelijk deel drie en deel vier van de reeks Geestelijke Gezondheidszorg en Recht. Deel één over gerechtelijke psychiatrie kende onlangs een tweede druk en deel twee gaat over internering.

1.2. CONGRESSEN 'LAW AND MENTAL HEALTH'

Het jaarlijks congres van de 'International Academy of Law and Mental Health' gaat volgend jaar door aan de Universiteit van Siena (Italië) van 9 tot 15 juli 2000. Tijdens het congres zal het 25-jarig bestaan van de vereniging worden gevierd.

Voor meer informatie: IALMH C.P 6128, Succ. Centre-ville Montréal Qc H3C Canada. Tel. 001 514 343 5938; Fax 001 514 343 2452; E-mail: siena2000@ialmh.org

1.3. POSTACADEMISCHE VORMING

Het Interuniversitair Postacademisch Programma Forensische Psychiatrie en Psychologie wordt dit academiejaar verder gezet met een tweede en laatste jaar. Vanaf het academiejaar 2000-2001 zal hoogstwaarschijnlijk een nieuwe cyclus van twee jaar starten.

1.4. RAPPORT INTERNERING

Op dinsdag 11 mei 1999 stelde toenmalig Minister van Justitie, Tony VAN PARIJS, tijdens een persconferentie het 'Rapport Internering' officieel voor.

De interneringsmaatregel wordt reeds gedurende jaren bekritiseerd: de verouderde en onaange-